

Берестечко: спогади з віддалі у тридцять років

У червні минуло 30 років із часу підняття жовто-блакитних прапорів на Козацьких могилах рівнянами-рухівцями. За цей зухвалий вчинок – страшенну крамолу і вияв протесту більшовицькій Москві, на всіх сміливців чекали тюрми і висилки.

В українсько-польському найбільш масштабному бою під Берестечком біля села Пляшева Демидівського району Рівненської області 1651 року загинули сотні відважних козаків. Провід Народного Руху Рівненщини прийняв рішення 18 червня 1989 року вшанувати полеглих козаків. Заздалегідь до дрібниць був продуманий план усіх заходів, а також обговорені ймовірні загрози та варіанти опору міліції, щоб запобігти ускладненням.

Та чутки про наші наміри стали відомі органам безпеки, владі. Силовики також почали готуватися до поминальних заходів. Комуністична партія області дала вказівку підприємствам виділити транспорт для організованої поїздки. Тож у Пляшеву з'їхалася сила-силенна людей, транспорту і міліції. Багато приїхало і з інших областей, особливо з Тернопільщини і Львівщини.

На багатьох підприємствах були активісти з Руху,

Просвіти, які зі своїми трудовими колективами дістались до Пляшевої. Щоб у величчю швидше усім знайтися, провід призначив місцем зустрічі орієнтир: червоний радянський прапор і козацький малиновий із вишитим на ньому хрестом.

Усі автобуси по дорозі перевіряла міліція, щоб виявити жовто-блакитні прапори. Але полотна цих прапорів Олекса Новак і Василь Червоний привезли у село за два дні до того і залишили в одного господаря. Юрій Велігурський, який на той час працював водієм на заводі високовольтної апаратури, вранці разом із людьми привіз заховані 15 держаків для прапорів.

Дійшовши колоною під червоним і малиновим стяганнями до хати, де зберігалися жовто-блакитні прапори, полотнища натягнули на держакі, і в одну мить замайоріло 15 національних прапорів.

Попереду прапор ніс лікар Олександр Верем-

чук. За ним шла я зі своєю сім'єю (дочка Оля – студентка, Люба – учениця та чоловік, Микола Яскал), а поруч – інженер Надія Данильчук. Незабаром наш шлях перетнув офіцерський загін міліції. Почалася сутичка, штовханина, з наших рук намагалися вирвати прапори. Та рішуче налаштованій колоні, а нас було майже 150 чоловік, вдалося вирватися, розсіпатися обабіч дороги і піти вперед.

Через метрів 200 нас чекав другий загін міліції, вже зі складу сержантів. Я сказала їм: «Діти, ваші керівники відступились, а чи ж вам треба більше?» Їхній опір був меншим. і нам вдалося минути їх та дійти до площі перед храмом.

Багато людей, що стояли обабіч, зустріли нашу колону оплесками. Олекса Новак і Василь Червоний попросили в Євгена Шморгуна, який вів провладний мітинг, дати їм слово, але той не наважився.

Поки стояли на площі, я з бобіни відрізала й роздавала людям жовто-блакитні стрічки, які напередодні ми зшили із двох кольорів. Окремі люди плакали, цілували ці прапорці і прикріплювали собі на

груди. Тим часом Олександр Голуб під прикриттям Бориса Чугая встановив прапор на балконі храму.

Потім величезною колоною з усіма людьми, покинувши Євгена Шморгуна, рушили до Козацьких могил. Неподаляк від могил виступав В'ячеслав Чорновіл, який прибув із дружиною Атеною зі Львова. Його промова багатьох окрилила, запалила й піднесла дух, а ще зародила надію на волю.

Не знали ми тоді, як скоро прийде вона. Та розуміли, що треба робити певні кроки їй назустріч: маємо починати чи відновлювати те, що робили попередни-

ки, які загинули, не досягнувши волі.

Наш виступ був зафільмований КДБ, тож згодом розшукали всіх. Наприклад, Івана Дем'янюка звільнили з роботи, комусь погрожував виключити з навчального закладу, когось ще довго переслідувало КДБ. Відчула на собі це переслідування і студентка медучилища Лідія Листопад.

Сьогодні, через 30 років, ми пройшли тим шляхом, але вже без багатьох побратимів: одні пішли із життя, інші виїхали на заробітки за кордон. Тож у душі «з журбою радість обійнялася», бо багатьох утратили. Врешті-решт

маємо хоч і нестійку, але таку незалежність України, та боротьбу припиняти ще не час.

Проїшли цим шляхом за підтримки влади: не було спротиву, не було опору, як тоді. За цю зустріч із минулим дякуємо в.о. голови ОДА Ігореві Тимошенку, його заступниці Світлані Богатирчук-Кривко та працівникам Рівненського міськвиконкому Галині Згабюк, Миколі Володьку, Олексію Хмилецькому, депутатам Олександрю Бабату, Маріану Годі, Богдану Гапяку, Олександрю Нестеруку.

Тетяна РЕДЮК,
ветеран Народного Руху
Рівненщини